

Gjenklang i lokalsamfunnet:

Kultur i eksisterende bygg

Nora Dyrvik, arkitekt og rådgiver

25.08.2026

Kulturrom skal bidra til flere
egnete lokaler for øving og
framføring av musikk, teater og
dans-over hele landet

Nasjonal tilskuddsordning for lokaler og teknisk utstyr

Tildelinger fra 2025

- Forvaltet 84 MNOK

- Lokaler

Etablering av scener og øvingsrom

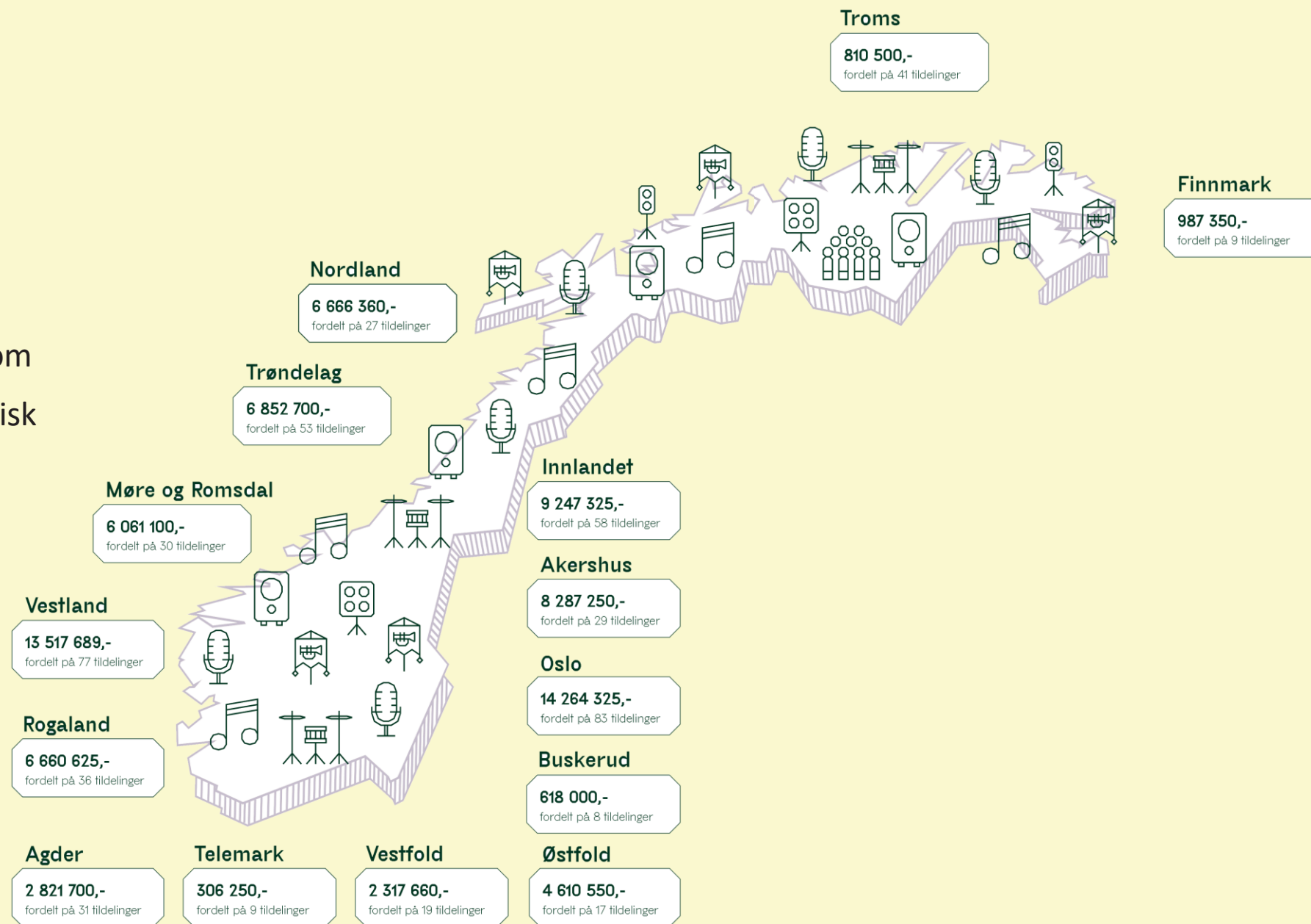
Bedre lokaler og akustikk Akustisk
forprosjekt

- Teknisk utstyr

Fremføringsutstyr

Øvingsutstyr

- Grønnere investeringer

9. mai 2025

Regjeringen vil ha mer kulturaktivitet i eksisterende bygg og bevilger en økning på 21 millioner kroner til Kulturrom!

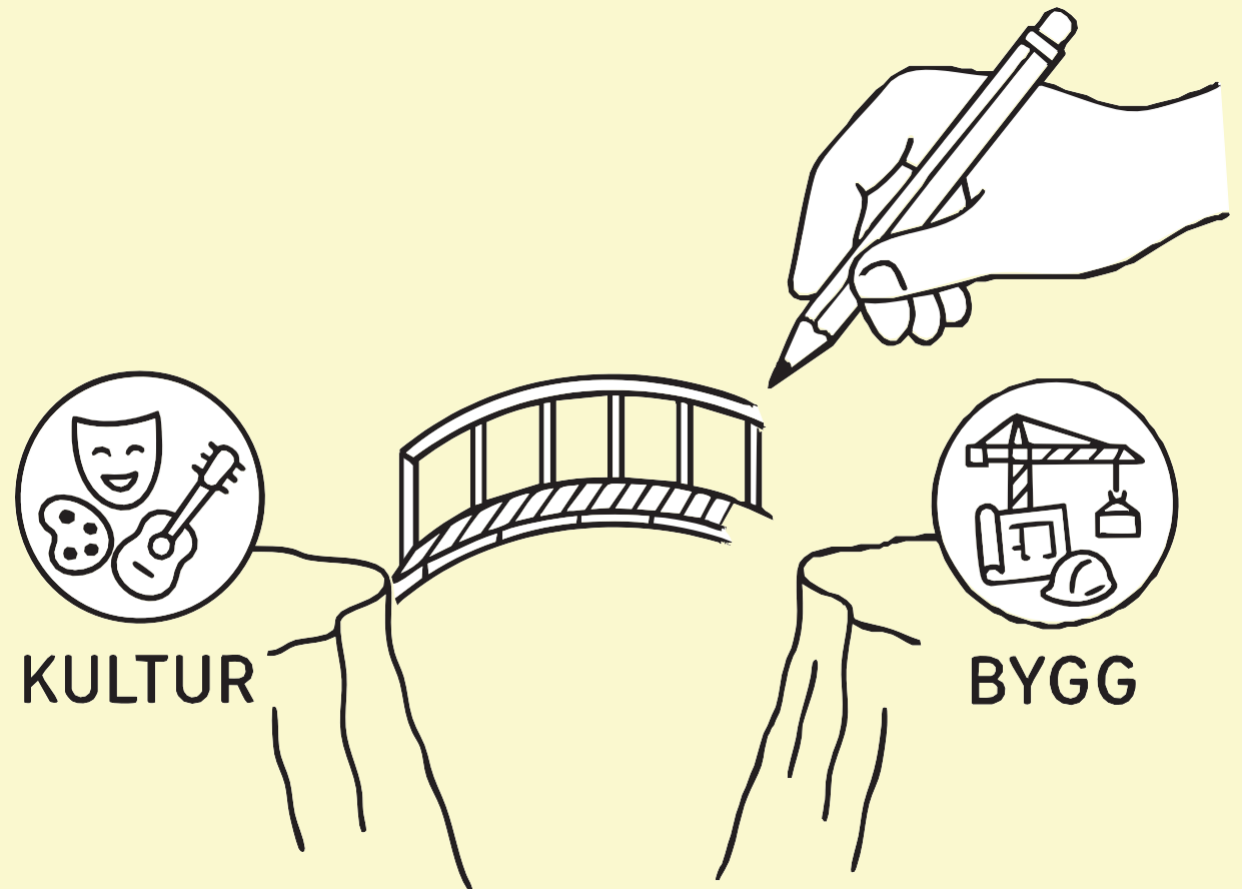
Dette er et betydelig løft som vil fordeles på små og store kulturlokaler over hele landet og skal gi flere mulighet til å utøve eller oppleve kultur.

Bærekraftige investeringer i levende lokalsamfunn

Fredag 9. mai annonserte Kultur- og likestillingsminister Lubna Jaffery at Regjeringen bevilger 21 millioner friske kroner til tilskuddsordningen Kulturrom – for å sikre flere egnede øvingssrom, fremføringsscener og møteplasser over hele landet.

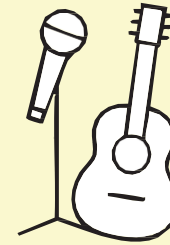
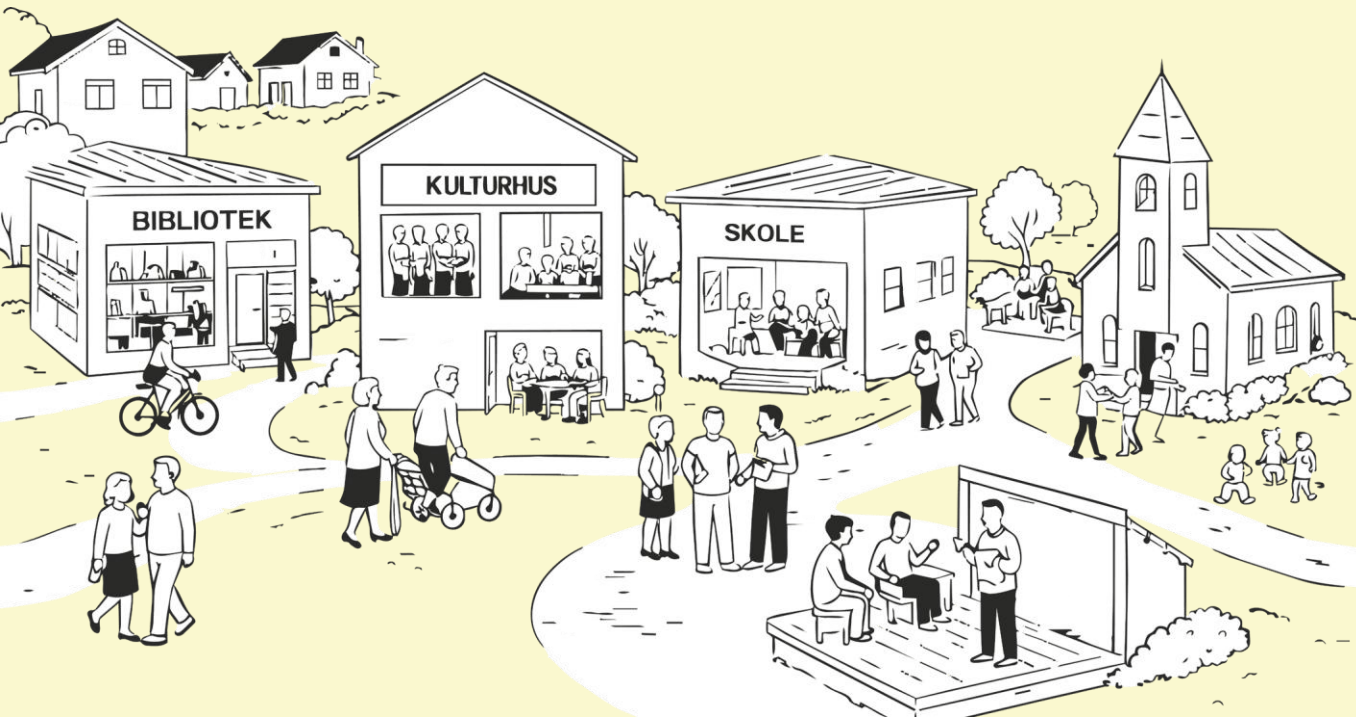
Kulturrom: Brobygger mellom kultur-og byggebransjen

- Utvidet mandat: Veiledning og rådgivning for å få til mer kulturaktivitet i eksisterende bygg.
- Dekke mer av de totale investeringskostnadene
- Bidra til å stoppe utviklingen der gamle, brukbare bygg forfaller eller rives.

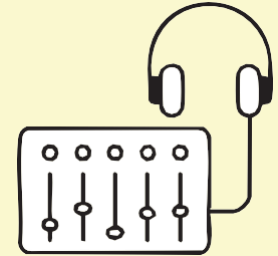

Felles for oss alle

- Trenger lokale møteplasser
- Bygger lokalsamfunn
- Rom for produserende og utøvende kultur

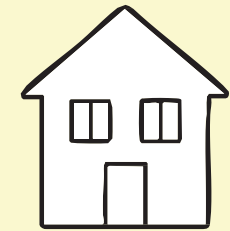
Øvelokaler

STUDIO

Dansesaler

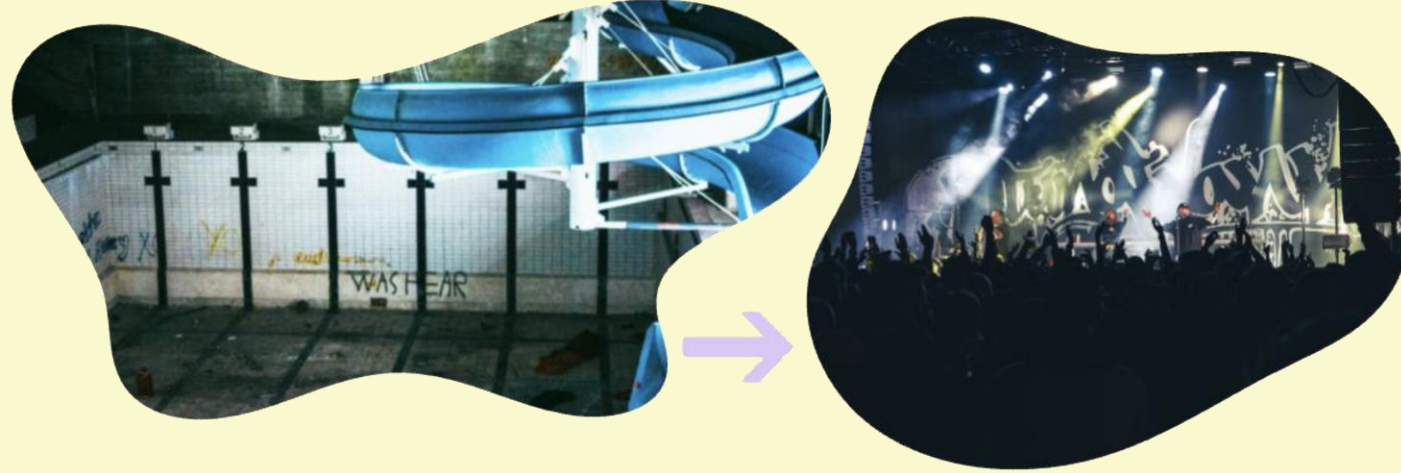
Møteplasser

Atelier

Korps og kor

GJENKLING

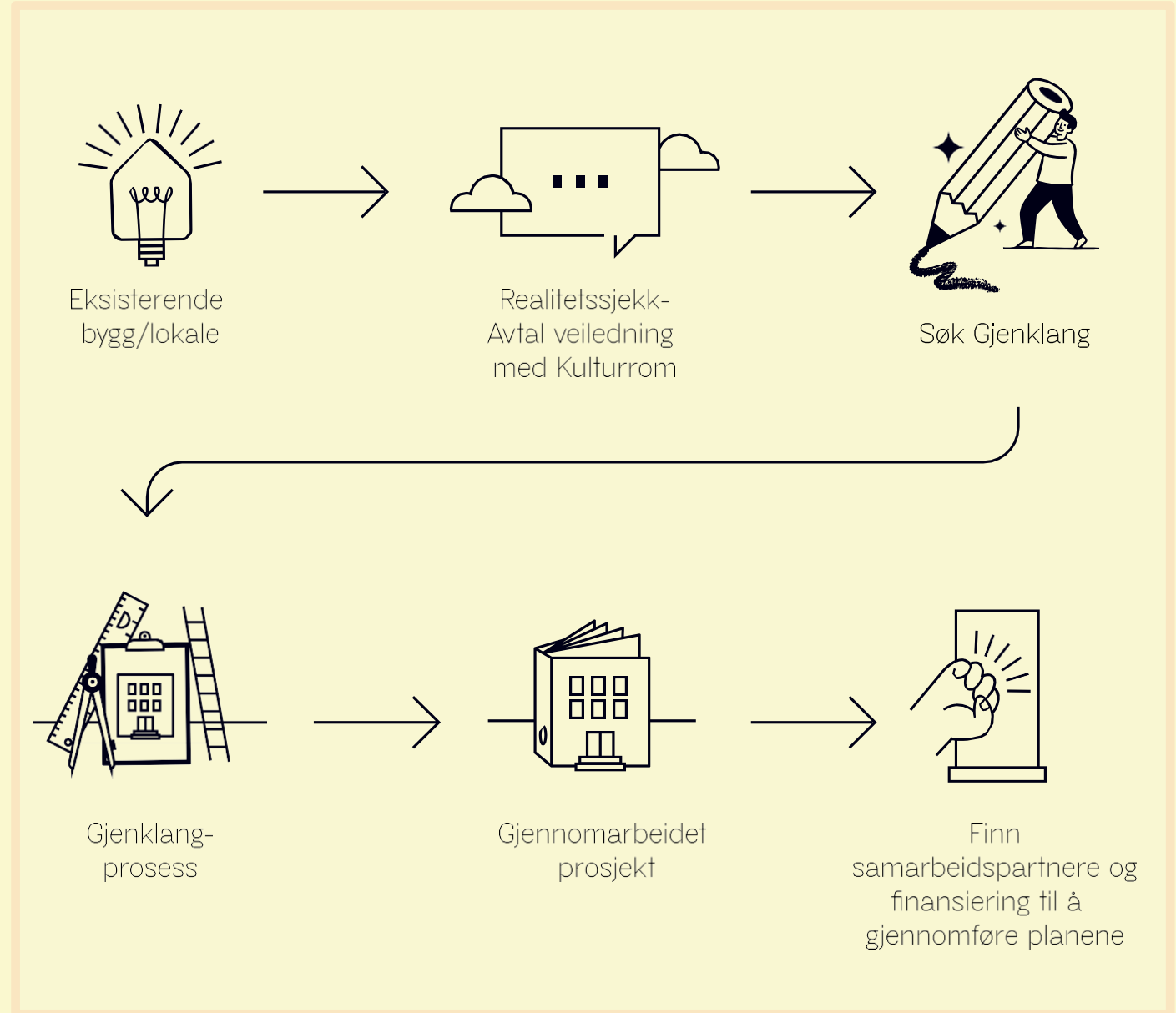
- for dere som vil skape kulturaktivitet i eksisterende bygg -

Bli med på en ny, nasjonal satsing som hjelper dere på veien
- fra idé til et investeringsklart prosjekt

Gjenklang

- Tilskudd på inntil 400 000,-
- Neste frist 1. september 2026

Gjenklangprosjekter som har fått tilskudd

ET TIDLIGERE LAGERBYGG SKAL FYLLES MED KULTUR

Tønsberg, Vestfold

Søker: Tønsberg kommune, Virksomhet kultur, idrett og folkehelse

Eier: Tønsberg kommune

Kommunens egen kulturvirksomhet flyttet inn i bygget for å være tett på prosessen

SLITNE INDUSTRIBYGG SKAL TRANSFORMERES TIL NABOLAGSHUS

Vålerenga, Oslo

Søker: Vålerenga Vel, Historielag, Bydelshus og Etterstad Vel

Eier: Oslo kommune

Skal selges til søkeres nyopprettede AS for symbolsk sum
Vilkår om istandsettelse, tilbakekjøps- og forkjøpsrett til kommunen

GAMLE HØLEN SKOLE SKAL BLI FLERBRUKSARENA

Vestby, Akershus

Søker: Sånafest, lokal festival

Eier: Vestby kommune

Bygget sto i fare for å bli revet. Festivalen utreder om kommunen skal eie og de leie, eller om de skal kjøpe selv

Gjenklangprosjekter som har fått tilskudd

FRA GAMMELT STØYPERI TIL FLEKSIBEL OG PROFESJONELT UTRUSTA KULTURARENA

Volda, Møre og Romsdal

Søker og eier: Møre Støyper i Frivillig Forening

Foreningen kjøpte bygget i 2025 med 2,5 MNOK i gave fra Volda kommune.

Verneverdig industribygg, med tinglyst tilbakekjøpsrett

UNDERUTNYTTEDE KAIHUS OG LAGERBYGG SKAL BLI HELÅRLIG KULTURARENA

Sogndal, Vestland

Eier: Sogndal kommune

Søker: Sogndal Fjell-og Fjordsportsenter AS, leieavtale til 2042

Svært lav leie, deler er øremerket oppgradering av bygget.

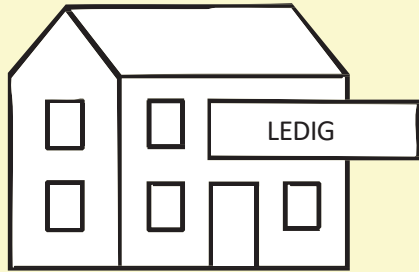
HISTORISKE BYGG SKAL BLI ÅPNE KUNSTNERVERKSTEDER

Blaker, Akershus

Søker og eier: Lillestrøm kommune, ved kommunalområdet Kultur og inkludering

Overtok fredet anlegg fra Statsbygg for én krone, stort vedlikeholdsetterslep.

Hva vi ser i praksis – når eksisterende bygg skal tas i bruk til kultur

TOMME BYGG I HELE LANDET

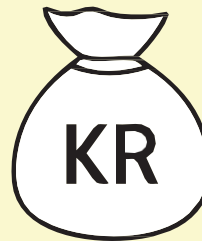
HVEM SKAL EIE OG DRIFTE?

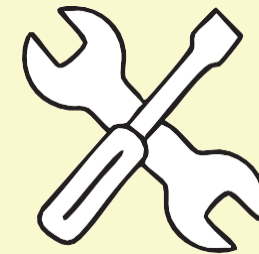
PROSESSENE TAR LANG TID

HVOR BEGYNNER MAN?

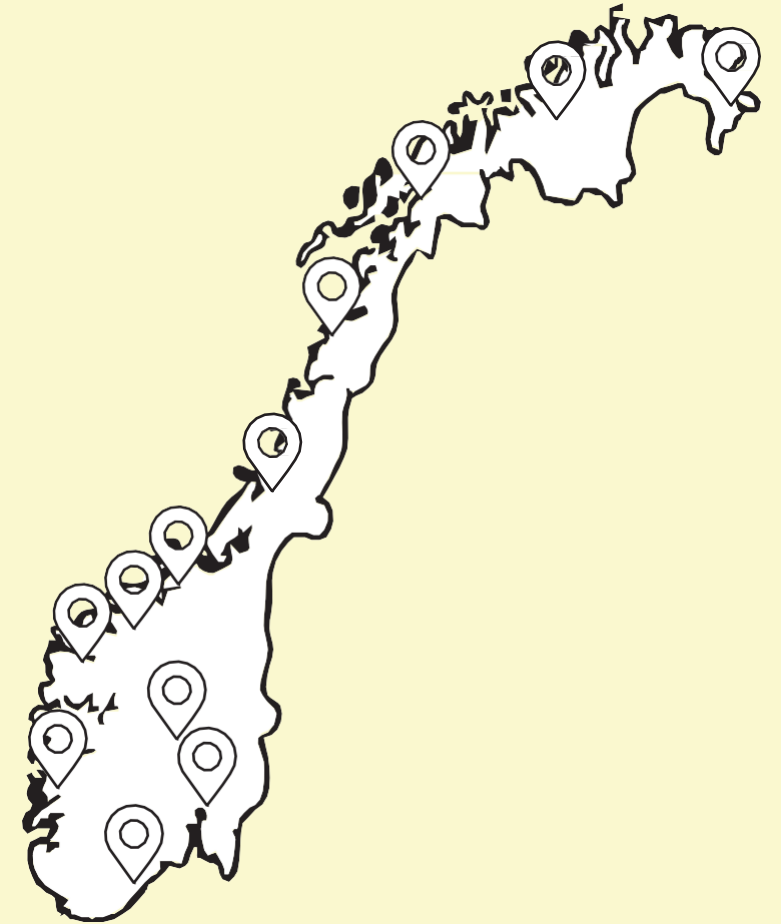
KULTUR TRENGER RIMELIGE LOKALER

MANGLER VERKTØY OG METODE

Håndbok: Fra taus kunnskap til praktisk verktøy

- Øke bestillerkompetansen
- Dialog med kulturaktører, eiendomsutviklere og offentlige etater
- Mål: Et praktisk verktøy som styrker dialogen mellom alle aktører og belyser hverandres behov og forutsetninger
- Kartlegger barrierer i lovverket
- Eksempler å referere til

Regjeringen starter arbeid med kulturarenastrategi

Under årets kulturtale annonserte regjeringen at de skal utarbeide en nasjonal strategi for kulturarenaer. Målet er å gi flere tilgang til egnede, åpne og inkluderende lokaler over hele landet, blant annet ved å ta bedre i bruk eksisterende bygg. Strategien er planlagt lansert i 2027.

Kobling til planverk for å sikre god stedsutvikling

NOU 2025: Musikklandet

«Kulturens behov må ofte vike for behovet for å bygge boliger, skoler eller sykehjem. Samtidig er det også slik at for å sikre gode, levende lokalmiljøer der folk trives, er det helt nødvendig med møteplasser og arenaer for kreativ utfoldelse.» (s.320)

Suksesskriterium: «Helhetlig kommunal arealplanlegging som tar hensyn til kulturen i steds- og byutviklingen.» (s. 320)

Nasjonal arkitekturstrategi «Rom for kvalitet» (2025)

«Kommunene bør i sin planlegging sette av areal til både kommersielle og ikke-kommersielle møteplasser [...] innendørs fellesareal som bibliotek, idrettshaller, kultur-og nabolagshus.» (s. 18)

Hovedprinsipp: «Benytte allerede bebyggt areal og ombruke eksisterende bygninger og anlegg.» (s. 26)

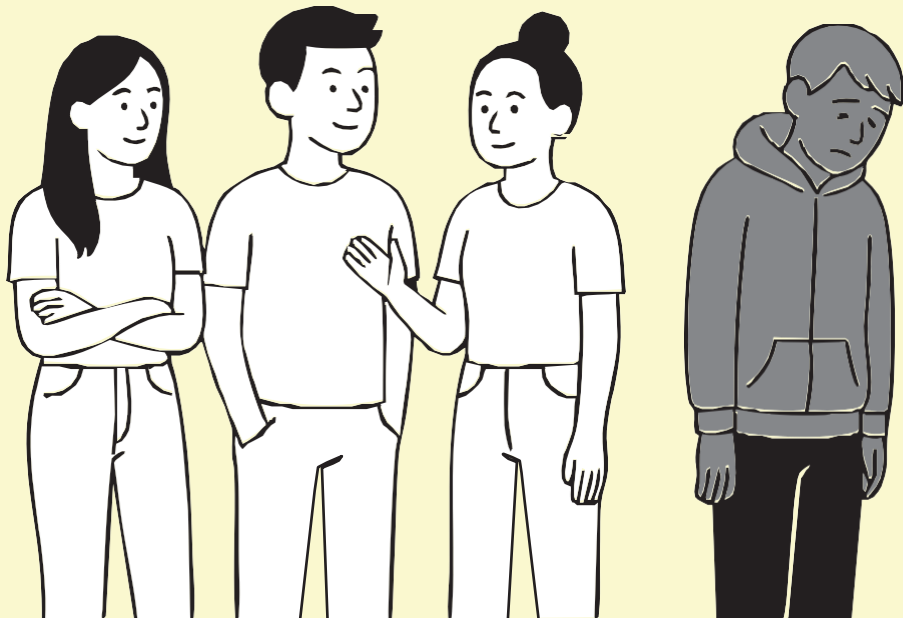
Godt grunnlag fra start

- Sørg for å få kultur inn i planverket og møteplasser!
- Mange gode initiativ oppstår utenfor planer
- Når en ildsjel kommer bankende, må kommunen ha riktige verktøy
- Involver på tvers av generasjoner!

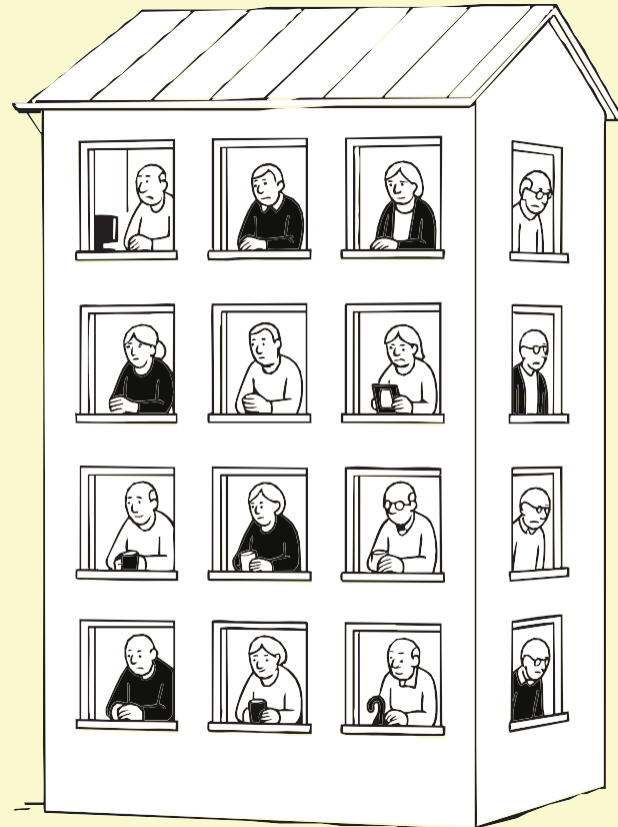
Unge og ensomhet-tilgang til lavterskeltilbud

- Halvparten av unge (16-36 år) føler seg ensomme
(Mental helse ungdom, 2024)
- 1 av 4 er ensomme ofte eller hele tiden
- Én ungdom som faller utenfor: 15,9 mill. kr

Dyrtiden isolerer flere unge.
Røde Kors etterlyser lavterskeltilbud og gratis
møteplasser – for å hindre utenforskap.

Demografisk utvikling: Behovet for lokale møteplasser

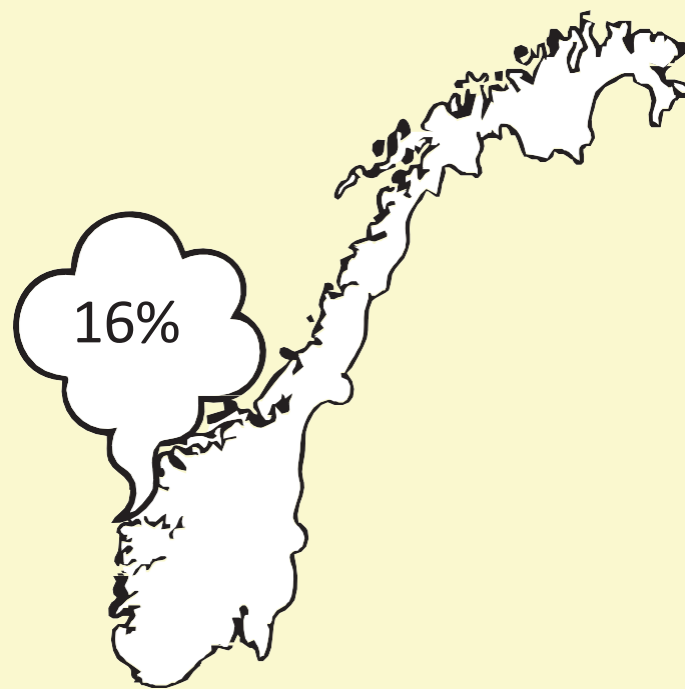
Demografisk utvikling ifølge SSB

- Flere eldre over 65 år enn unge under 20 år i 2032
- Ca 1 av 5 vil være over 70 år i 2050
- 650 000 voksne sterkt plaget av ensomhet (2025)

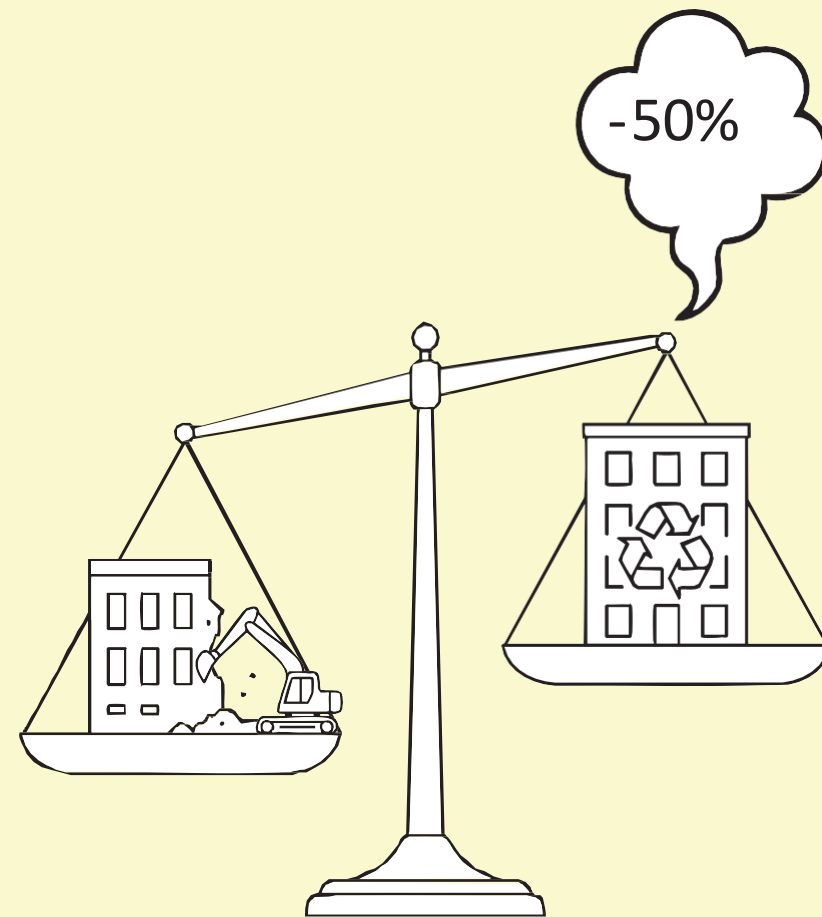
Ansvar ovenfor klima og miljø

40% av CO2-utslippene globalt
kommer fra bygg og anlegg

16% av CO2-utslippene i Norge
kommer fra bygg og anlegg

Ombruk reduserer
klimaavtrykket

Kulturaktivitet - katalysator for lokal vekst og tilflytting

Samfunnsøkonomisk analyse: Verdien av kulturlivet for Voss (2024) VOSS (16 500 innbyggere)

- Kultursektoren: 350 årsverk og 272 MNOK i verdiskaping
- 444 flere innbyggere i arbeidsaktuell alder
- Bidrar til 535 MNOK i verdiskaping, 95 % utenfor kultursektoren

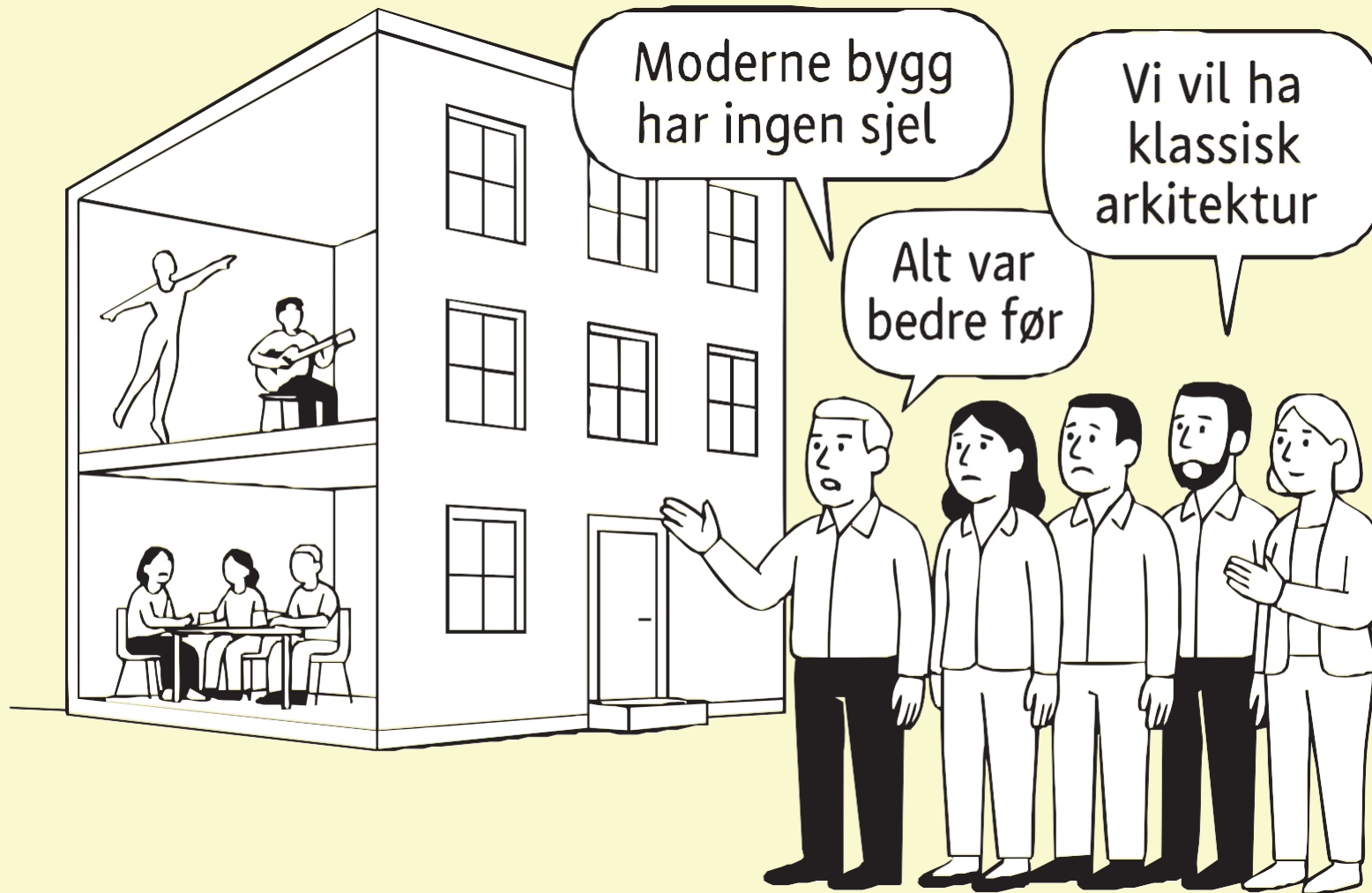
Antagelser:

HENNINGSVÆR (500 innbyggere)

- 50-60 nye innbyggere pga. Trevarefabrikken
- Økning i barnehagebarn
- Forhindret nedleggelse av barnehagen

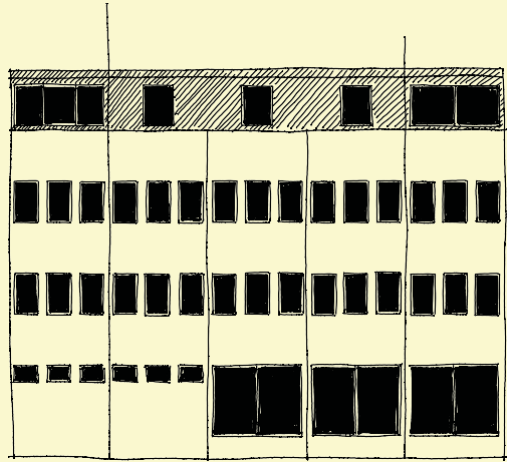

Offentlig debatt handler ofte om fasader - politisk fokus på skjønnhet

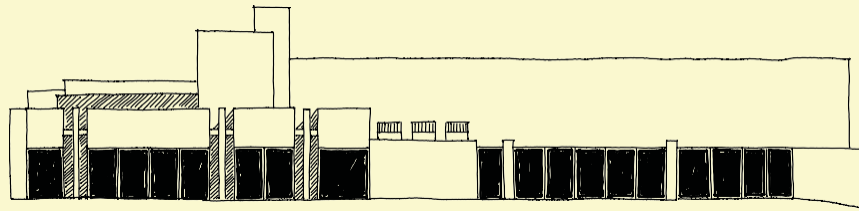

MEN VI MÅ SNAKKE OM INNHOLDET

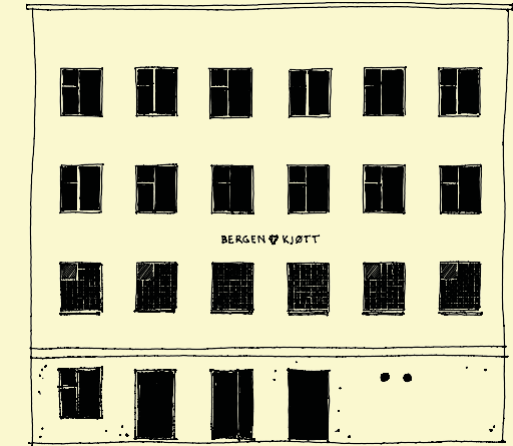
Gode eksempler: De finnes på tross av – ikke på grunn av systemene

Slipen Scene, Rognan -tidligere verkstedshall

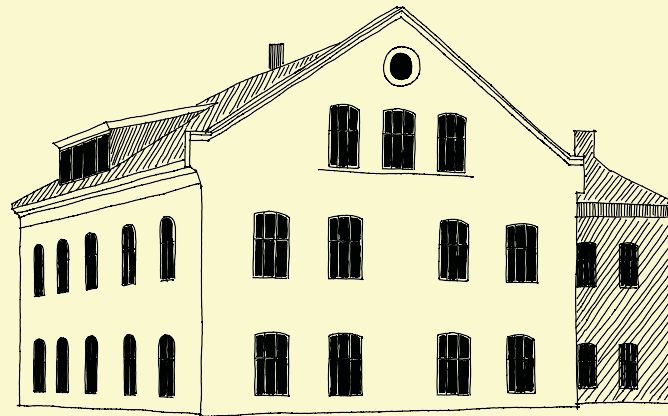
Svømmehallen Scene, Bodø -tidligere svømmehall

Bergen Kjøtt -tidligere kjøttfabrikk

Børsen Kulturhus, Tangen -Tidligere menighetshus

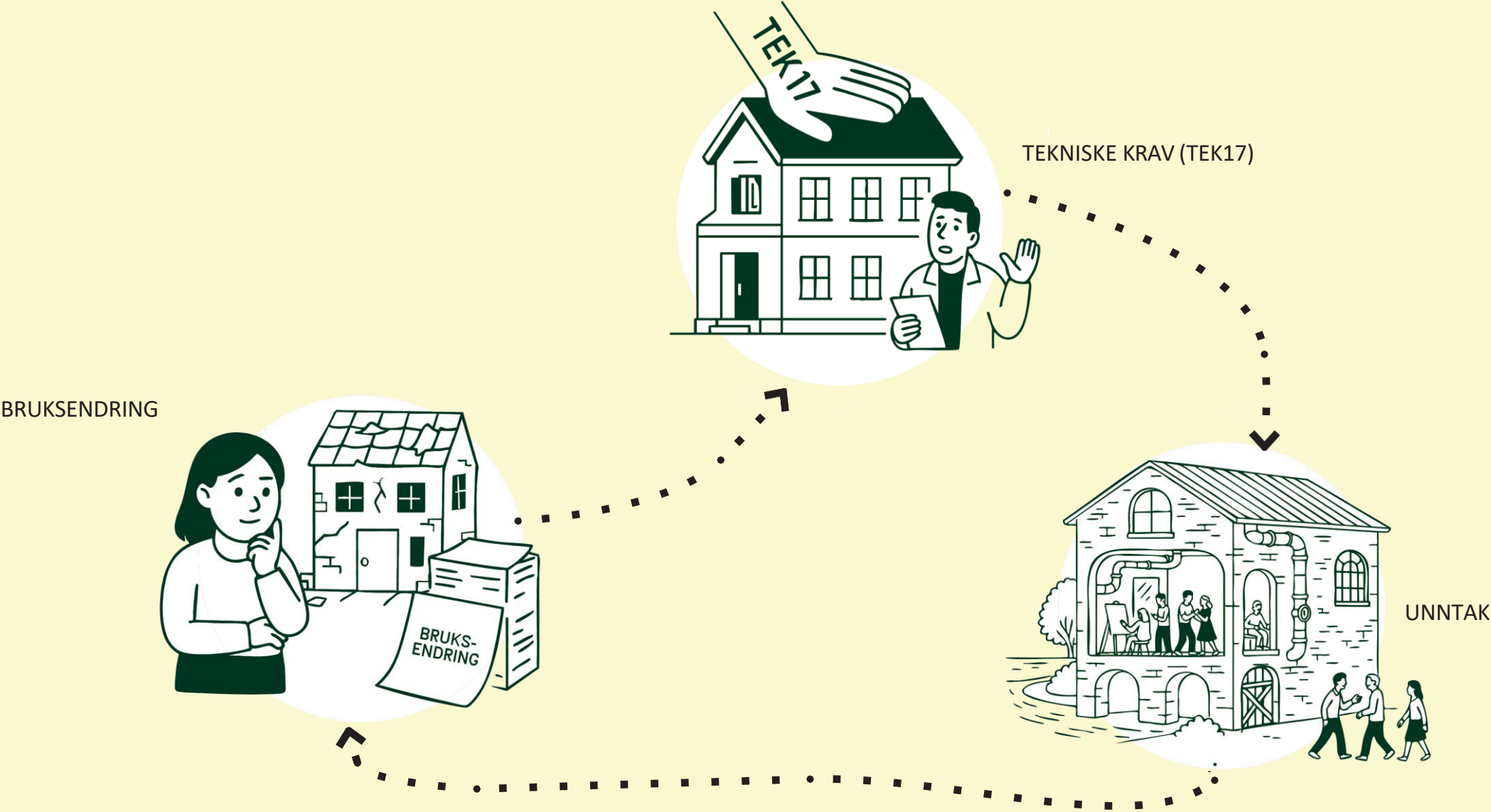

Munken, Arendal -tidligere skole

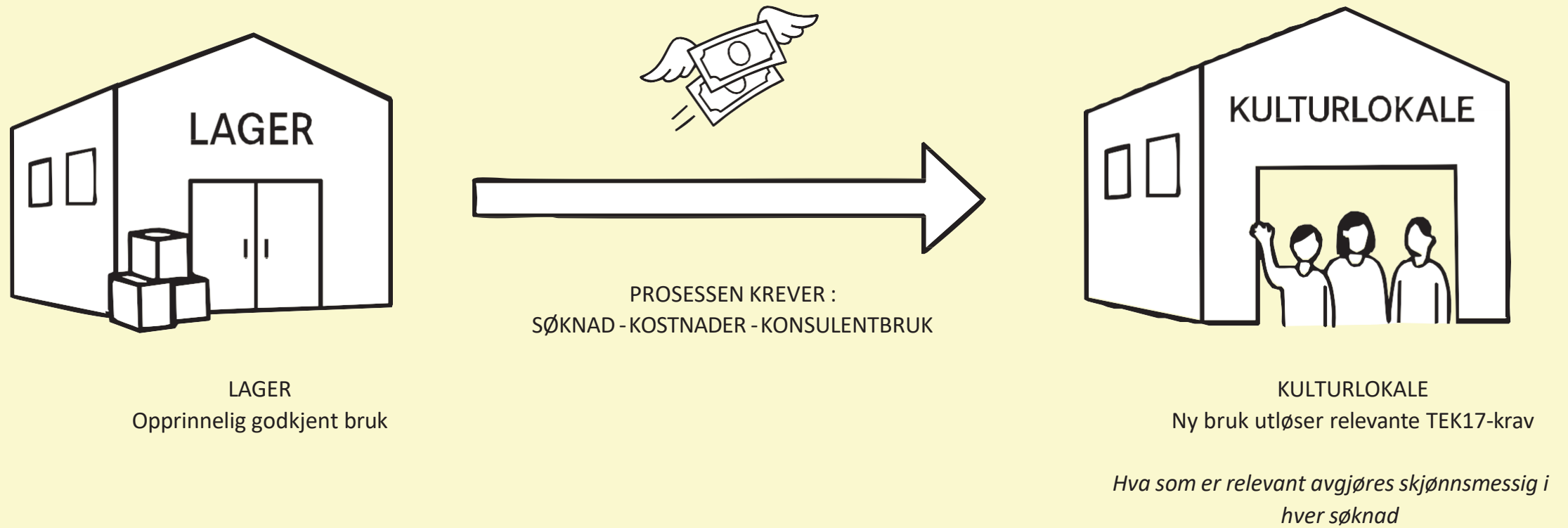

Perleporten, Honningsvåg -tidligere bedehus

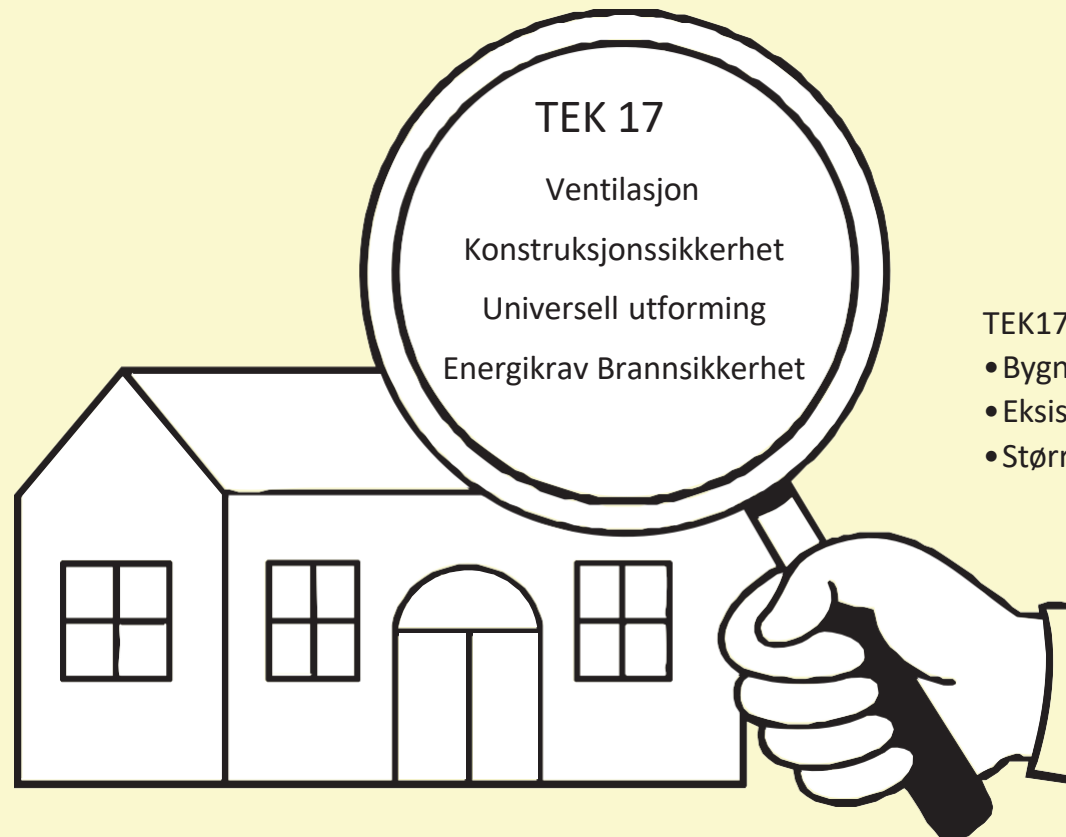
Tre begreper som henger sammen

Bruksendring - Når lokalet får nytt liv

TEK17: Byggeteknisk forskrift

TEK17 GJELDER FOR:

- Bygninger oppført etter 2017
- Eksisterende bygg ved bruksendring
- Større ombygginger

Byggteknisk forskrift: Historisk prioritering av nybygg

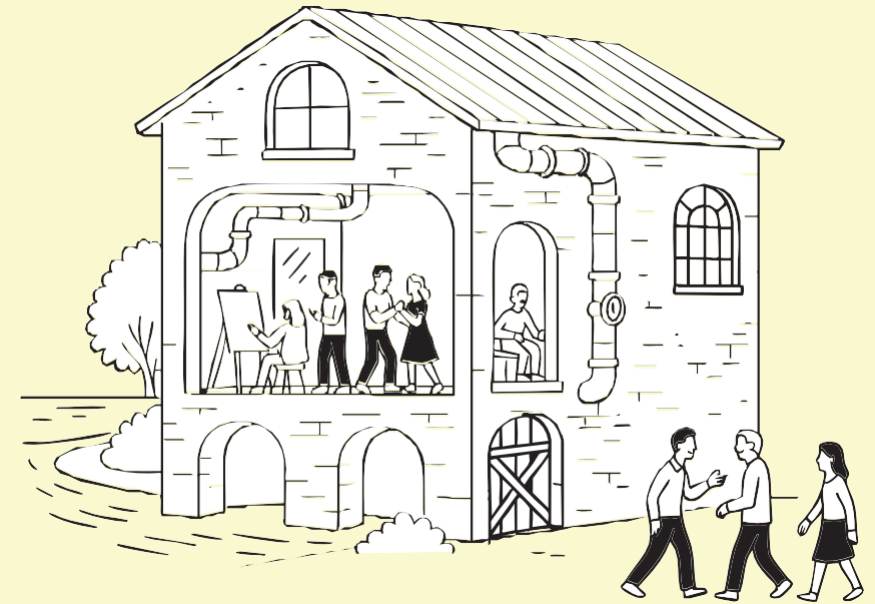
1949: NYBYGG-PARADIGME
Byggteknisk forskrift ble laget for å sikre kvalitet i nybygg
etter krigen

2020: OMBRUK-PARADIGME
Samme regelverk brukes på eksisterende bygg.

§31-4 - UNNTAK

- Lite kjent i byggebransjen
- Kan gi helt eller delvis unntak
- Kommunen vektlegger:
 - A. Byggets alder, formål, vernestatus, varighet, plassering og tilstand
 - B. Forhold som reduserer negative konsekvenser ved unntak
 - C. Fordeler som oppnås med tiltaket
- Må være forsvarlig ut fra sikkerhet, helse og miljø.

Gebyr for hvert unntak

- Fra 1 300 kr i Bergen til 26 900 kr i Tromsø
- Må betale uavhengig av om søknaden innvilges
- "Fravik" og "unntak" har en negativ ordlyd
- I Tønsberg koster unntak mer enn dispensasjon

Kommune	Unntak	Dispensasjon
Bergen	1300	8520
Stavanger	1500	8500
Trondheim	3450	8630
Fredrikstad**	3800	22760
Alta	4340	9000
Volda**	4600	6100
Porsgrunn**	5700	19000
Ålesund**	5760	10080
Kristiansand**	6000	6800
Molde	6243	6243
Tønsberg**	13861	10596
Drammen	14560	18200
Oslo	15010	15010
Bodø	16806	16806
Tromsø**	26900	26900

Forutsetter 400m²

**Kalles fravik

Bruksendring

- Behandlingstid og gebyrer er likt for permanent og midlertidig bruksendring
- Samme prosess dersom man går fra midlertidig til permanent bruksendring

Kommune	Bruksendring
Alta	4645
Bodø	7254
Drammen	7280
Ålesund**	10080
Volda**	10700
Kristiansand**	14000
Oslo	15010
Stavanger	17000
Porsgrunn**	18360
Trondheim	27600
Tromsø**	30000
Fredrikstad**	30240
Molde	37707
Bergen	44470
Tønsberg**	47744

Forutsetter 400m²
**Kalles fravik

Gebyrene signaliserer prioriteringer

- Revideres årlig av folkevalgte politikere
- Gebyret skal tilsvare selvkost.
Selvkost er et tak, ikke et gulv.
- Volda gir 50% rabatt til allmennyttige formål
- Oslo gir 70% rabatt for tilbakeføring av fasader på vernede bygg

Kommune	Bruksending	Unntak	Totalt medett unntak
Volda**	10700	4600	15300
Ålesund**	10080	5760	15840
Alta	4645	4340	17985
Stavanger	17000	1500	18500
Kristiansand**	14000	6000	20000
Drammen	7280	14560	21840
Bodø	7254	16806	24060
Porsgrunn**	18360	5700	24060
Oslo	15010	15010	30020
Trondheim	27600	3450	31050
Fredrikstad**	30240	3800	34040
Molde	37707	6243	43950
Bergen	44470	1300	45770
Tromsø**	30000	26900	56900
Tønsberg**	47744	13861	61605

Forutsetter 400m²

**Kalles fravik

Byremo Scene og Musikkverksted - Frivillig forening 1987

- Startet med øvingslokaler i Byremo ungdomsskole
- Gamle Joker-butikken har blitt til Byremo Scene
- Elever, lokale bedrifter og frivillige sammen
- Brukes nå av både frivillige og profesjonelle

Byremo Scene og Musikkverksted - Frivillig forening 1987

- Startet med øvingslokaler i Byremo ungdomsskole
- Gamle Joker-butikken har blitt til Byremo Scene
- Elever, lokale bedrifter og frivillige sammen
- Brukes nå av både frivillige og profesjonelle

Bergen Kjøtt (2019)

Areal:
2 000m²

Pris på bygget:
23,5 MNOK

Oppstartskostnader:
9 MNOK+ lån 21 MNOK

Leietakere:
110 artister og andre kulturaktører

Bergen Kjøtt (2022)

Tilstandsrapport etter overtakelse: **7 MNOK i vedlikeholdsetterslep, 165 feil i el-anlegget**

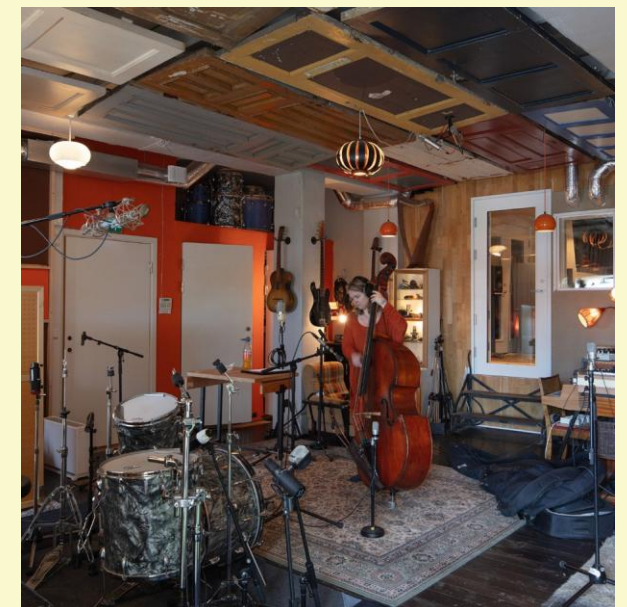
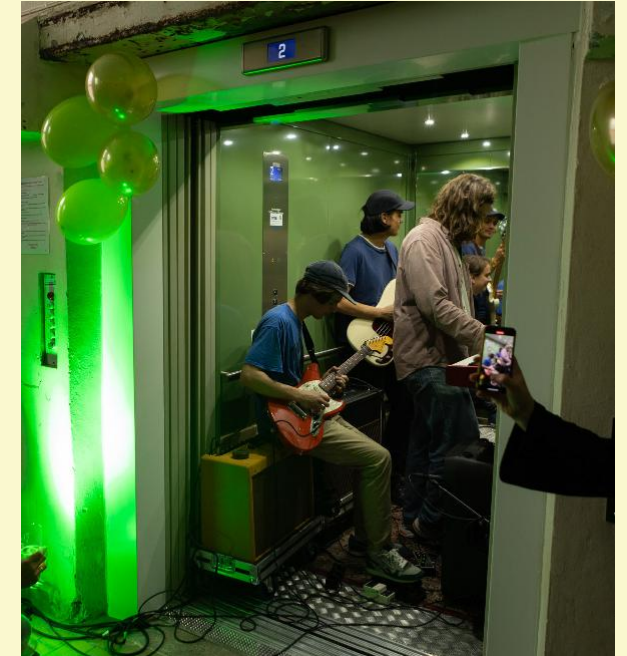
Ny rapport etter 2 år:
Etterslepet halvert – og ga grunnlag for bedre lånevilkår

Verdiøkning etter 3 år:
8,5 MNOK

Gradvis oppgradering -Tilgjengeliggjøring

- I Riksantikvarens eksempelsamling og tildelt "Byen for alle"-prisen i 2024
- Tilgjengelighetskoordinator i 50 % stilling, finansiert av Kulturrådets aspirantordning
- GRIP: lydteknikeropplæring for kvinner, ikke-binære og transpersoner. Over 270 deltakere siden 2021

Kommunen som støttespiller

Samvirket, Fjaler

- KULTURHUS MED SCENE OG PRODUKSJONSLOKALER FOR SCENEKUNST OG MUSIKK
- KOMMUNEN EIER BYGGET, PREFORM AS OG FRIVILLIGSENTRALEN DRIFTER HVER SIN DEL
- PREFORM BETALER 200 000,- I FAST LEIE, KOMMUNEN DEKKER RESTEN AV DRIFTSKOSTNADEN
- STØTTEN LIGGER I EN TIÅRIG LEIEAVTALE, IKKE I ÅRLIGE TILSKUDD

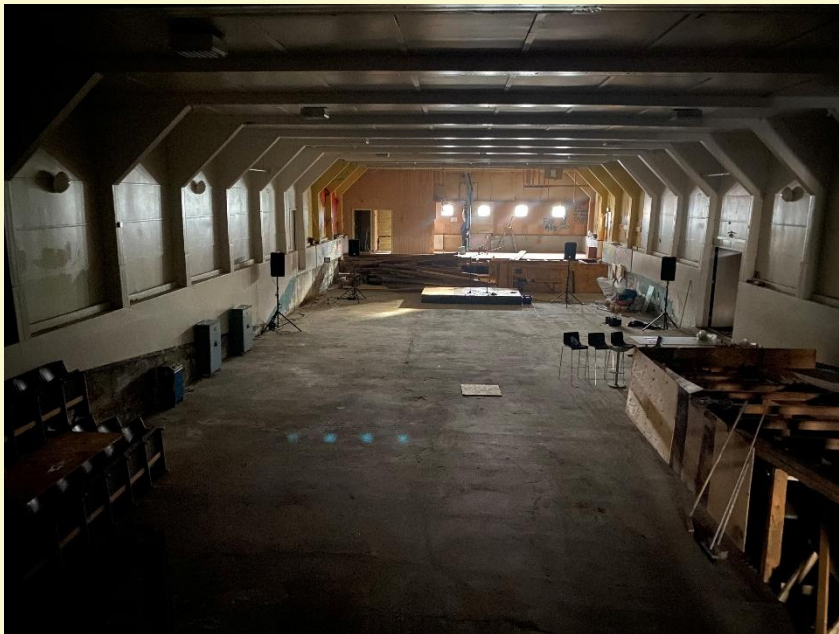

Kulturfabrikken, Kristiansund

- KULTURARENA MED TO SCENER, ØVINGSROM OG STUDIO, 209 ARRANGEMENTER I 2025
- KULTURFABRIKKEN KJØPTE BYGGET AV KOMMUNEN FOR 5,1 MNOK
- FORENINGEN TOK OPP LÅN FOR Å FINANSIERE KJØPET
- KOMMUNEN DEKKER LÅNET MED FAST TILSKUDD I TI ÅR

Det Umulige Huset

- Tidligere tyskerbrakker
- Planlegger møteplass skapt for og av barn og unge

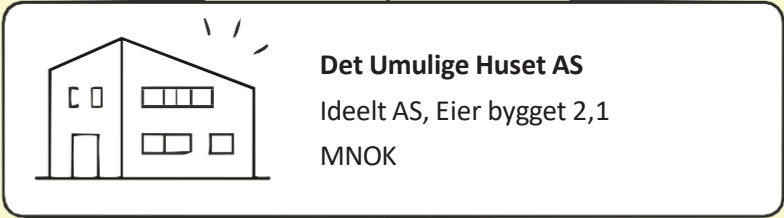
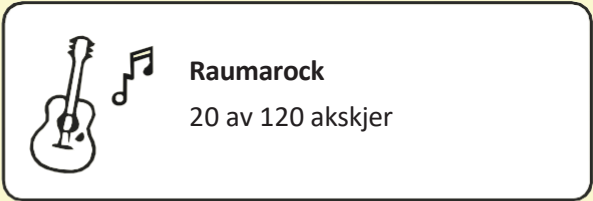
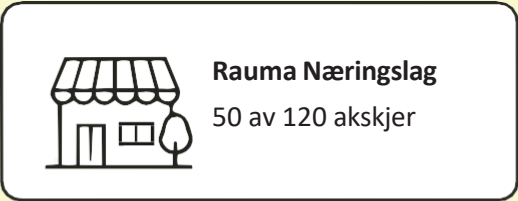
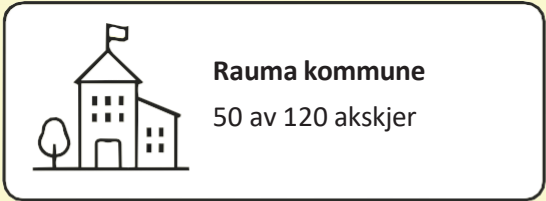
Det Umulige Huset

Å skape eierskap i
lokalsamfunnet

40 lokale bedrifter gir
minimum 10 000,-i året

Årlig tilskudd

Husleie

**Rauma
kommune**

Vederlagsfri bruk

Drifter

**Det Umulige Huset
Frivilligsentral**

Ved evt oppløsning går gjenværende
kapital til ungdomsarbeid i
Rauma Kommune

Forskjellige modeller for å sikre kulturlokaler

DIE TANKSTELLE

AS

PRIVATEID – MIDLERTIDIG LEIE

Eies av Molde Utvikling AS
Tidl. bensinstasjon, planlagt revet for bolig
Midlertidig avtale

MUNKEN I ARENDAL

Ideelt AS

EIER OG DRIFTER SELV

Kjøpt fra Arendal kommune for 1 kr
Kommunen har tilbakekjøpsrett

SLIPEN SCENE

Ideelt AS

SLIPEN SCENE AS EIER OG DRIFTER

Kjøpt for 50 kr av kommunen Sprunget
ut fra Blåfrostfestivalen

Give Music A Chance, Bergen

Musikk som bærekraft

Give Music A Chance, Bergen

Musikk som bærekraft

- 500+ innsamlede instrumenter med gratis utlån for 13-23-åringer
- Tilbyr reparasjonsopplæring -åpent verksted 16 timer/uke
- Tilskudd til Grønnere investeringer: 530 000,-til verksteder, instrumentreparasjon og kompetanse + 72 500,-til romakustiske tiltak i nytt øvingsrom

Give Music A Chance, Bergen - Musikk som bærekraft i praksis

- 90 %+ av innsamlede instrumenter repareres via samarbeid med BIR
- Elektroelever fra Krokeide vgs. får praksisplass på verkstedet
- Pensjonister driver elektronikkverkstedet på frivillig basis
- Låner ut til Røde Kors (ungdomsfengsel), Engen akuttsenter (avrusing), Fargespill og studentboliger

med Lubna
Jaffery

Velkomst- og åpningstale
om regjeringens
Kulturarenastrategi

En visjon og ny modell
for å sikre bygg
til kulturformål

Med Shain
Shapiro

med
Martin Revheim

Byggeklossene

Hvordan planlegge
for å unngå å
mislykkes?

med Nora
Dyrvik

Lansering:

Nytt kapittel fra håndboka
"Kultur i eksisterende bygg"

Kampen om kvadratmeterne: Planverk og lovverk
**Kulturlokaler i
et folkehelse-
og beredskapsperspektiv**

med
Gro Sandkjær Hansen

Debatt:

**Rom for kultur:
Politisk debatt**

Kultur- og likestillingsdepartementet inviterer:

**Innspillsmøte om
Kulturarenastrategien**

Byggeklossene:

**Slipen Scene
– Fra leie til eie**

Takk for meg!

nora@kulturrom.no

